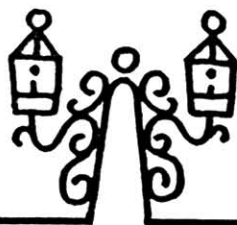

Taivaallinen Panu puuseppä

Professori Kustaa Hautala soitti, kun sattuu tietämään nimimerkin "kuuman linjan". Oli kävellyt hautuumaalla, "Stooleporissa", ja kaipasi sitä vanhaa peltistä hautamuistomerkkiä, jossa fraktuurakirjaimin on ollut luettavissa, että "Tässä lepää/lewottomuudessaan..." Kirjoitin tahallani, että se on ollut, sillä vaikeasti on ollut viime aikoina luettavissa tuo hätkähdyttävä kirjoitus Jaakoppi-päran hautakummun päällä.

Professorin silmiin ei ilmeisestiäkään ollut sattunut Oulu-lehden kesäinen otsikko, että "Oulun salaperäisin hauta etsitöidään". Kerroin suunnitelmasta ja arvelin, että Jaakopin peltilevy on nyt sitten viety restauroitavaksi. Jo siitä minullekin oli ehtinyt moni puhua, ja jo toissa talvena otin lähikuvan levystä.

Kuvista ei tekstiä pysty enää suurennuslasillakaan selvittämään, yhtä vaikeaa se oli jo myös paikan päällä. Koska Oulu-lehdessä oli vain osa hautakilven tekstistä, kirjoitettakoon se tähän sana sanalta, (viinoviivat tässä osoittamassa tekstin jakautumista riviltä riville).

"Tässä lepää/ Lewottomuudessaan/ Satulamaakarini/ Kisälli/ Jaakoppi Lagerkrantsi/ k. 9 p:nä Huhtikuuta w 1859/ 35 vuoden ijässä.

Mun sydämen on suruinen Ain kuolemaan asti./ Helwetin waiwa tulinen Siis walitan waikeasti, Sur-/kiasti suullani ääntelen, Tuskassaan rintaani

pai-/ nelen Käsiäni murhees wääntelen. Ei lohdutusta woi/ kukaan lainata."

Otin tekstin maisteri Pertti Juvanin artikkelista, Arvi Järventauksen romaani Taivaallinen puuseppä, julkaistu aikakauslehti Kaltiossa 4/77. Kakaravaaralla asunutta Juvia, on aina kiinnostanut vaaralaisnaapurin, joskin huomattavasti vanhemman aikalaisen Arvi Järventauksen nimenomaan Ouluun sijoittuva tuotanto. Keskimäinen kolmesta Ouluromaanista, Taivaallinen puuseppä, ilmestyi 1927, ja sitä on pidetty taiteellisessa mielessä näistä romaaneista parhaana. Myös oululaisena ja yleisemminkin ottaen ajankuvauksena se on elävä ja mielenkiintoinen.

Järventauksen romaanin päähenkilö on ruumisarkkumestari Dynnin poika Jakke, josta kovan kohtalon kolhimana tulee romaanin taivaallinen puuseppä. Juvani osoittaa, että romaanin Jakke on syntynyt tositapahtumia ja kirjallisia vaihtotteita mielikuvituksellisesti yhdistelemällä.

Eniten vaikuttaneena esikuvana on Järventauksella selvästikin ollut perimätieto, kulkupuhe eräästä mielenhäiriöön joutuneesta oululaismiehestä, joka aikanaan olisi tehnyt väärän valan vapauttaakseen murhapoltosta syytetyn kauppaneuvoksen syytteestä. Valansa miespoloinen olisi tehnyt rakkauden tähden, sillä hän oli ollut onnettomasti rakastunut kauppaneuvoksen tyttäreeseen, joka sitten isänsä pakottamana

oli solminut avioliiton liikkeen perijäksi tarkoitetun miehen kanssa.

Se tavallinen tarina!

Jakke Dynnillä on kohtalonyhteys satulamaakarinkisälli Jaakoppiin, joka olisi itse päättänyt päivänsä. Siihen hautatekstikin viitanee. Lagerrantz olisi ollut monitoimisen oululaisen Elias Reisin palveluksessa, joka sama Reisi sitten olisi toimittanut myös kisällinsä omaisuuden kirjoituksen. Juvani osoittaa selvästi, että Reisin nimi oli täysin aiheettomasti

yhdistetty onnettoman Lagerrantzin kohtaloon. Sen sijaan saattaisi entisellä työnantajalla olla osansa jo moneen kertaan mainittuun muistokirjoitukseen.

Maisteri Samuli Onnela kirjoitti lokakuun 1. päivänä Rauhan Tervehdyksessä Jaakopin tarinasta. Hän oli löytänyt onnettoman kisällin kirkonkirjoista, kuolleitten luettelosta 1859. Jakobin alkuperäinen nimi oli Lapinkangas, isä merimies Erik L. Jaakoppi oli syntynyt 25. 1. 1824. Isä kuoli 1831, äiti Hele-

na ja toinen siskoista 1834, jolloin poika siis jäi täysorvoksi.

Onnela tietää myös kertoa elämänvaiheista: 1840-luvulla räätälinkisälli, mutta merkitty silti 1840 satulamaakarinoppilaaksi satulamaakariolettermanille eli -vanhimmalle Michel Willgrenille; matkustanut Viipurin ja edelleen Pietariin, josta ei muuta tietoa kuin että palannut Ouluun 1852 ja saanut kisällikirjan 1854; matkustanut heti Kuopioon, josta palannut Ouluun 1856, jossa joutunut 1858 hoidettavaksi haurinhuoneeseen; poistettu parantamattomana ja sijoitettu köyhäinhuoneeseen, vattiinhuusiin, joka siis oli hänen lyhytaikainen viimeinen "kotinsa".

Reisin nimi ei siis lainkaan esiinny, näissä henkilötiedoissa.

Surulliseksi lopuksi tässä ei osaa muuta sanoa kuin, että rauha hänen sielulleen. Mielestäni on hyvä, että seurakunta nyt huolehtii onnettomana kuolleen Jaakopin muistokilvestä, jonka alkuperäinen tarkoitus varmaan onkin ollut hätkähdyttää, pysähdyttää kulkijan sekä askeleet että ajatus.

Jaakoppi Lagerkrantzin muistokilpi Oulun hautausmaalla. Lue teksti pakinnasta!